Podróż do źródeł motywacji. Ciekawy projekt edukacyjny krakowskiego liceum

2022-06-29

„Podróż do źródeł motywacji” to tytuł projektu realizowanego w XIII LO w Krakowie w latach 2019-2022. Zakorzenił się on w świadomości całej społeczności szkolnej ze względu na ciekawe ujęcie tak istotnego zagadnienia, jakim jest motywowanie uczniów do nauki. Publikujemy artykuł Marii Madej, nauczycielki z XIII LO podsumowujący inicjatywę.

Zamysł

Celem projektu było rozpoznanie zarówno tych czynników, które wyzwalają gotowość do działania jak i tych, z których wynika brak motywacji. Tego typu analiza pozwoliła na opracowanie metod aktywizujących uczniów i przybliżających im to, co często może wydawać się niedostępne.

Projekt wpisał się w codzienne życie szkoły również ze względu na fakt, iż brała w nim udział bardzo liczna grupa nauczycieli (tj. ponad połowa nauczycieli z grona pedagogicznego XIII LO). Mnogość ciekawych doświadczeń, spostrzeżeń, które były na bieżąco systematyzowane, nazywane i omawiane, umożliwiła każdemu uczestnikowi projektu stworzenie własnej, indywidualnej koncepcji pracy z uczniem, a suma tych działań wpłynęła bardzo ożywczo i inspirująco na wiele aspektów życia szkoły.

Swoistą kombinację wszystkich wrażeń wynikających z bezpośredniego lub pośredniego uczestnictwa w projekcie obrazuje bardzo dobrze sentencja filozofa: „Odmiennie złożone słowa tworzą inną myśl, odmiennie złożone myśli osiągają inny efekt.” [Blaise Pascal: Myśli, tłum. Tadeusz Żeleński]. Mimo indywidualnych doświadczeń każdego nauczyciela, widoczna jest wewnętrzna spójność wszystkich elementów projektu.

Wszyscy są zgodni co to tego, że interdyscyplinarność nauczania to jeden z głównych mechanizmów, który pozytywnie wpływa na motywację do nauki. Każe on łączyć poszczególne dziedziny wiedzy, ukazuje relacje, a przez to pozwala dostrzec sens i wartość uczenia się. Ważna jest również relacja nauczyciela i ucznia, którzy wzajemnie siebie potrzebują. Bardzo wiele zależy od ich współpracy. Przypomina to słowa jednego z myślicieli z VI w.: „… promień istnieje tylko dzięki punktowi środkowemu, a odcisk dzięki pieczęci…”

Od symbolu do znaczenia

Aby opisać projekt: „Podróż do źródeł motywacji” oraz uzmysłowić różnorodne procesy zachodzące podczas uczenia się i nauczania, posługiwano się wieloma metaforami, które – zgodnie ze swoją funkcją – sięgają po to, co oczywiste i namacalne, by wyjaśnić to, co złożone i nie zawsze łatwe do wytłumaczenia.

Przewijały się więc między innymi *cień, podróż, źródło, droga, dmuchawiec.* Jednym z działań, które realizowano podczas każdego spotkania ze szkołami partnerskimi, było job shadowing. Nauczycielka z Hiszpanii - Ana Ferreras Valladares, podsumowując wizytę hiszpańskich nauczycieli w XIII LO w Krakowie, wyjaśniła w obrazowy sposób istotę job shadowing: "Staliśmy się cieniami nauczycieli; towarzyszyliśmy im, kiedy prowadzili lekcje, uczestniczyliśmy w

spotkaniach z dyrekcją, prowadziliśmy wiele nieformalnych rozmów, również z uczniami." Takie rozumienie tego działania towarzyszyło nauczycielom z XIII LO podczas spotkań w europejskich szkołach – w Hiszpanii, w Rumunii, we Włoszech, w Grecji.

Atrybutem nauczycieli wyjeżdżających do szkół partnerskich, by realizować działania job shadowing i teaching assignment był Dziennik uczestnika projektu. W wersji angielskiej tytuł projektu brzmi: Journey to the sources of motivation. Słowo *journey*, podróż, nawiązuje do francuskiego *journal* – dziennik – . W Dzienniku uczestnika projektu nauczyciele zapisywali swoje spostrzeżenia. To ciekawe połączenie podróży i dziennika ukazuje spójność założeń projektu oraz przywołuje łacińskie powiedzenie: *Dies diem docet* – dzień uczy dzień…

Koncepcja projektu koncentrowała się wokół < źródła>, które jest synonimem początku, punktu wyjścia oraz przyczyny, ale tutaj oznaczała również cel i jednocześnie wskazywała na pokłady inspiracji, z których można czerpać. Głównym założeniem projektu była próba takiego spojrzenia na motywację, które uświadomi jej sens, pozwoli napełnić treścią słowo , będące często jedynie bezrefleksyjnie powtarzanym hasłem. Poszukiwano „źródeł motywacji”, by zbudować na tej podstawie ciekawe mechanizmy wspierające proces edukacji.

Wizytując europejskie szkoły, nauczyciele XIII LO z Krakowa obserwowali i prowadzili lekcje, poznawali sposób zarządzania daną szkołą, rozpoznawali kontekst kulturowy wpływający na sposób myślenia i działania, wymieniali poglądy i każdorazowo formułowali wnioski, które wdrażają do swojej pracy.

Program kulturowy, który pozwolił na lepsze zrozumienie systemu i sposobów nauczania w szkołach partnerskich, był bardzo różnorodny. Poszerzał horyzonty myślenia, pogłębiał wiedzę, wywołał wiele wrażeń estetycznych. Zwiedzano zabytki reprezentujące różne epoki w dziejach kultury europejskiej, poznawano sploty zdarzeń, które kształtowały historię krajów, gdzie znajdują się szkoły partnerskie. Reprezentatywne były tutaj wspaniałe galerie sztuki odwiedzane przez uczestników projektu – Prado w Madrycie oraz Uffizi we Florencji, Narodowe Muzeum Archeologiczne w Atenach, miasta oraz miasteczka i miejsca, które stanowią ogromną wartość dla lokalnych społeczności.

Zawarta w tytule projektu podróż kojarzy się z drogą, którą każdy odbywa osobiście, zdobywając doświadczenia, poszerzając własne horyzonty myślenia. Ta droga to również wspólne dążenie do celu - do rozpoznania jednego z najważniejszych elementów edukacji – wartości uczenia się i nauczania. Niezbędna tutaj jest motywacja zarówno ucznia jak i nauczyciela.

Ta została przedstawiona na plakatach, które - po złączeniu - ukazują kolejne etapy projektu wyznaczone jego rytmem. Grafiki zawierają również wypowiedzi nauczycieli przyłączających się sukcesywnie do tytułowej „podróży”. Komentarze uczestników potwierdzają słuszność obranego kierunku. Tę *drogę* można zrozumieć na wiele sposobów. Poza metaforycznym znaczeniem, oznacza ona odległości, które uczestnicy pokonywali dosłownie, wyjeżdżając do szkół partnerskich lub językowych.

W ramach projektu: „Podróż do źródeł motywacji” nauczyciele XIII LO z Krakowa brali udział w kursach języka angielskiego na Cyprze, zorganizowanych we współpracy ze szkołą językową

Glossa, a prowadzonych przez cypryjską szkołę języka angielskiego English in Cyprus. Kursy odbywały się podczas wakacji w 2020 oraz 2021 roku w formie dwutygodniowych turnusów. Dwie nauczycielki języka angielskiego natomiast w 2021 roku uczestniczyły w Irlandii w kursie metodycznym: „In-Service Course for Non-Native Teachers of English" zorganizowanym przez irlandzką szkołę językową Linguaviva.

Czytelnym obrazem współdziałania osób skupionych wokół idei projektu może być . Wyobraża on sumę doświadczeń, rozwijanych umiejętności oraz wiedzę. Upowszechnianie idei i rezultatów projektu nawiązuje do rozsiewania nasion dmuchawca, co oznacza przenoszenie do różnych środowisk inspiracji wynikających ze wspólnej pracy. Nauczyciele przekazywali w wielu miejscach informacje o projekcie, zachęcali do podobnej aktywności, dzielili się doświadczeniami.

Perspektywy

Podsumowując wszystkie etapy realizacji projektu, działania oraz spotkania należy ciągle wracać do jego istoty i założeń. Pomocne może tutaj być podejście filozoficzne odnoszące się do , kiedy obserwujemy jak pomysł przechodził ze sfery możliwości i koncepcji do realizacji w rzeczywistości. Nawiązanie do wyjaśnia, z jakiego względu coś powstało. Może projekt realizowany był po to, by uświadomić sobie kolejny raz, że relacje i korelacje to podstawa edukacji i źródło motywacji.

„Ależ cząstki świata tak się łączą i zazębiają wzajem, iż wydaje mi się niemożliwe poznać jedną bez drugiej i bez wszystkiego..." [Blaise Pascal: Myśli, tłum. Tadeusz Żeleński]

Realizacja projektu została zakończona w marcu 2022 roku. Idea projektu, wnioski, zdobyte doświadczenia wpisują się w dalszy ciąg pracy szkoły…